

3.2 Parkmetsad (metsad)

MÄNNIKU PARK (KEILA MÄNNIK)

Roheala piir

Peamised
juurdepääsud

- ① Lauluväljak
- ② Lõkkeplats
- ③ Kooli staadion
- ④ Keila kool raamatukogu, muusikakool
- ⑤ Keila Tervisekeskus
- ⑥ Endine Keila Haigla hoone
- ⑦ Keila algkool, Vabadussõja monument
- ⑧ Kuklasepesade ala

Keila männikus, 1934
Harjumaa Muuseum

Aktus Keila lauluväljakul, 1970
Allikas: Maaleht

Jaanipäev Keilas, 2018
Allikas: Google Earth

Metsa alustaimestikku rikkuvad isetekkelised rajad Männiku pargis
Maarja Tüür, 2018

Kuklasepesa Männiku pargis
Foto: Maarja Tüür, 2018

3.2.1 Männiku park (Keila männik)

ASEND JA ÜLDANDMED

Männiku park asub Keila linna keskses, sellest kagu poole jääb Keskpark ning lääne suunal läheb Männiku park sujuvalt üle Keila Terviseradade rohealaks. Männiku park on linnakeskse parkmetsa süda. Männiku pargi ümbruses paikneb mitmeid linna ühiskondliku ja teenindava funktsiooniga hooneid: Keila kooli kaks hoonet: põhjamaja ja pargimaja, kooli staadion, raamatukogu, muusikakool, lauluväljak koos lõkkeplatsiga, endine haiglahoone. Keskse asukoha ja intensiivse jalakäijate liikluse tõttu on Männiku park olulise puhkeväärtusega.

Männiku pargi suurus on ca 17 ha.

KAITSEALUSED PIIRANGUD JA SEOS MAAKONDLIKU ROHEVÕRGUSTIKUGA

Kaitstavaid loodusobjekte Männiku pargis ei paikne. Männiku pargi lõunaserval paiknev Vabadussõja mälestusmärk ja Keila algkooli hoone on ajaloomälestisena muinsuskaitse all (reg nr 27085).

Männiku park pole Harju maakonna rohelisse võrgustikku hõlmatud.

AJALOOLINE KUJUNEMINE

Männiku park on paruniproua Uexkülli 19. sajandil käsul istutatud metsatukk (*Artes Terrae, 2016*). Puud olid istutatud ridastikku (*Angerjas, 2013*).

Männiku pargis on traditsiooniliselt olnud sportimise ja jaanitulede koht. Spordiringi asutamisega Keilas hakati 1922. a metsas sporti harrastama – mängiti jalgpalli, võrkpalli, peeti võistlusi naabersportlastega (*Angerjas, 2013*). Metsas toimusid ka laulupeod (Alates 5. laulupäevast), lastepeod, pritsimeeste peod ja võistlused, tehti jaanituld (*Angerjas, 2013; Palamets, 2017*). Parkmets rekonstrueeriti 1927. aastal, kui paigaldati pinke ja laudu, ehitati võlliga kiik ja jooksukiik.

Pargi servale ehitati 1930. aastal tänane Keila algkooli maja ja see rajati kui Eesti Vabadussõjas langenute mälestuseks püstitatud mälestusmärk (arhitekt Tõnis Mihkelson). Keila algkoolimaja kõrvale ehitati 1959. aastal tüüpprojekti järgi uus koolimaja ja mõne aja pärast ühendati kaks maja vaheehitise.

Foto 60. Vaade Keila männiku lõunaserval paiknevale algkoolimajale.

1998. aastal, 60 aastat pärast linnaõiguste saamist, renoveeriti lauluväljak põhjalikult ning pealtvaatajatele ehitati maastikku liigendav ning amfiteatrikujuline tribüün. Peale traditsiooniliste laulupidude, on Männiku pargi lauluväljak ka populaarne suvine kontserdi- ja etenduse paik.

Männiku pargi läänepoolssesse ossa rajati 1989-1991. a suur haiglakompleks. Haiglat ümbritsev pargi osa on praegu eravalduses, kuid sisuliselt moodustab haiglat ümbritsev parkmets samuti osa Männiku pargist – seda läbivad jalgteed ja sealtkaudu saab läbi metsa ka Keila terviseradadele.

Männiku parki rajatud uuemad ehitised on Keila kool (ehitati 2012. a. AB Ansambel) ja kooli staadion.

Fotod 61 ja 62. Vaade Keila koolimajale ja staadionile.

ROHEALA STRUKTUUR JA KASUTUS

Männiku park läheb lääne poolt üle Keila terviseradade rohealaks. Männiku pargi haljastus jaguneb looduslikuks puistuks, pargiks ja hooneid-rajatisi ümbritsevateks muruplatsideks. Keila koolimaja ümber laiuvad ulatuslikud parkimisplatsid ning rajatud haljastus koosneb ühekülgetest muruplatsidest. Keila kooli sissepääsud pole ümbritseva teede struktuuriga hästi seotud ja kooli ümber pole head avalikku ruumi tekkinud. Napib kohti õpilaste jalgrataste parkimiseks.

Foto 63. Vaade Keila kooli esisele avalikule ruumile.

Olulisemate tõmbepunktide (koolimajad, laululava, end. haigla, veekeskus) vahetu lähedus on metsa tekitanud isetekkelised rajad – tallatakse teid, mis kõige kiiremini nt koolimaju, töökohti, laululava elamualladega ühendavad. Teed on maastikku järgivad ja looklevad. Suurem kasutuskoormus langeb Keila kooli põhjamaja ja pargimaja ühendava pargitee äärde ning pargimajast lauluväljakuni paikneva tee äärsesse pargiossa.

Parki kasutavad tänagi aktiivselt sportijad ja looduses matkajad, kehalise kasvatuse tundides ka kooliõpilased (*Artes Terrae, 2016*). Pargi kagunurka on rajatud lastemänguväljak.

Lähtudes üldplaneeringu koostamise käigus läbi viidud küsitlustest on Männiku pargis paiknev Laululava linnaelanike jaoks oluline koht, mida käiakse vaatamas ja näidatakse oma külalistele. Laululava kohta on käesoleva analüüsi koostamise ajal koostamisel rekonstrueerimis/ümberehitusprojekt, millega on laululava ette nähtud kaasajastada.

Männiku park ja sealsed haprad ökosüsteemid on oma keskse asukoha tõttu Keila linnas suure surve all. Seda nii naaberkiinnistute omanike (nt endise Keila haigla omanik, kes soovib endise haigla ümber hakata rajama hoonestust) kui ka parki järjestikku kerkinud haridus- ja spordiobjektide poolt. Selleks, et park suure kasutuskoormuse all rohkem ei kannataks, tuleks pargis väga täpselt piiritleda alad, kus on inimeste liikumine lubatud ja neile see korraliku infrastruktuuri abil mugavaks tehtud, ning looduslikud alad, kuhu ligipääs on piiratud. Taunida tuleb igasugust ehitustegevust niigi kasutuskoormuse all ägavas linnametsas. Samuti tuleb jälgida, et roheala ei muutuks „ökoloogiliseks lõksuks“ ning säiliks rohekoridorid suurte looduslike rohealade suunas Lääne-Keilas.

ROHEALA HALJASTUS JA ELUSTIK

Männiku park jaguneb looduslikuks puistuks ja pargiks. Loodusliku puistu osa on segamets, kus leidub elupaiku paljudele looma- ja linnuliikidele. Pargi puistu elupaigaväärtust tõstavad vanad männid ja kuused, mis pakuvad eluvõimalusi vanade metsade elustikule. Teise rinde moodustavad kohati harilik vaher üksikute jalakate ja harilike tammedega. Alusmetsa moodustab tihe sarapuu, kohati üksikud pihlakad, toomingad, kuslapuud, magesõstrad, türnpuud, lodjapuud ja üks viirpuu. Näha oli orava tegutsemise jälgi. Lindudest pesitsevad alal musträstas ja käosulane, näha oli kirjurähni tegutsemist (*Keppart, 2012*). Kaitsealustest liikidest paikneb männikus kuklasekoloonia

kolme pesaga, pesade läbimõõt 2-2,5 m (*Keppart, 2012*). Seetõttu on puistu oluline elurikkuse säilitamiseks linnamaastikus. Männiku pargi olulisim väärtus on tema bioloogiline mitmekesisus, siin on nii segapuistuid, kui männikut, parkmetsa laadset roheruumi kui ka tiheda alustaimestikuga noori metsi (*Artes Terrae, 2016*).

Fotod 64 ja 65. Vaated ehitustegevuse suhtes tundlikule metsa-alale, mille alusel paiknevad kuklase pesad.

Männiku pargi ala on valdavalt kaetud männimetsaga, mida läbivad pargiteede koridorid. Lauluväljaku haljastus on mitmekesine, aastaringselt atraktiivne ja haljastatud mitmete dekoratiivliikidega. Okaspuudest kasvavad territooriumil ebatsuuga, harilik jugapuu ja mägimänd, lehtpuudest hobukastan, pihlakas, suurelehina pärn, ginnala vaher ja harilik vaher (*Angerjas, 2013*). Lehtpõõsastest kasvab Männiku pargis laialehist ebajasmiiini, värdenelat, looklevat forstüütiat, siberi kontpuud, tatari kuslapuud, väikest läätspuu, kurdlehist roosi, ungari sireilt, harilikku sarapuud, läikivat tuhku, karvast viirpuud, ligustrit, thunbergi kukerpuud jt (*Angerjas, 2013*).

Pargi maastikuline ilme on eripalgeline ja seda tuleks kindlasti väärtustada ja hoida. Pargi südameks ja keskmeks on õrn segapuistu, mis on enam tundlik ala ehitustegevuse suhtes.

Koolide ümbruses laiuvad parkimisplatsid ja niidetud muruplatsid ning Keila ühisgümnaasiumi hoone kõrval paikneb staadion, mis on tugevaks kontrastiks looduslikule metsailmele. Tõmbepunktide ümbrus on lage ja avar, samas metsa- ja pargialal tekitab liigendatud haljastus väiksemaid soppesid ja nurgataguseid, mis mõjuvad inim-mõõtmelise, hubase ja meeldivana (*Artes Terrae, 2016*). Edaspidi võiks haridus- ja kultuuriasutuste praegu läbitöötamata ümbrust erineva haljastuse ja kasutustaristuga (kooliaed, mänguväljakud, istumisnurgakesed) liigendada. Nii suunatakse inimesi kasutama selleks ette nähtud haljasalad, looduslike alade koormus väheneb sellega tunduvalt.

Kokkuvõte väärtustest		
UNIKAALSUS	2	Keila on rikas loodusilmeliste parkmetsade poolest, samas on linna keskmes paiknev ajalooline Keila männik Eesti kontekstis küllatki unikaalne ja Keilale iseloomulike (park)metsade südameks.
ISELOOMULIK ILME	1	Mingle konkreetsele ajastule iseloomulik miljöö puudub.
TERVIKLIKKUS, ÜHTSUS, RIKKUMATUS	2	Keila männik on loodusliku ilmega mitmekesine puhkeala, kus paiknevad mitmed Keila linna jaoks olulised objektid. Tõmbepunktide ümbrus on lage ja avar tehismaastik, mis moodustab ümbritseva looduskeskkonnaga terava kontrasti. Uus

		koolihoone ja staadion pole rajatud ümbrusega seondvalt ja koolimaja ümber head avalikku ruumi pole tekkinud.
HEAKORD, HOOLDATUS	2	Keila männik on loodusilmeline ala, mis ei vaja intensiivset hooldust, hooldatud on Laululava ja koolimajade ümbrused. Haljastuse ja rajatiste edasine hoolduskava peab leidma tasakaalu ökoloogilise mitmekesisuse ja kasutajate vajaduste vahel.
PUHKEVÄÄRTUS	3	Tegemist on mitmekülgsest kasutatava puhkealaga erinevas vanuses elanikele. Männiku pargis paiknevad Keila linna jaoks oluliste sündmuste läbi viimiseks vajalikud Laululava ja jaanitule plats, pargis on mitmekesised sportimisvõimalused ja mänguväljak lastele. Kooli ümbruse ala potentsiaal on kasutamata (nt koolihoov, õuesõppeklassid, laste loodushariduse edendamiseks planeeritud katsepeenrad jms).
ÖKOLOOGILINE VÄÄRTUS	3	Männiku pargi olulisim väärtus on tema bioloogiline mitmekesisus, siin on nii segapuistuid, kui männikut, parkmetsa laadset rohelist kui ka tiheda alustaimestikuga noori metsi. Keila männiku segametsa puistud ja männik ise on kõrge ökoloogilise väärtusega, pakkudes elupaiku väikeloomadele, lindudele ja putukatele. Männik kui Keila metsavööndi „roheline süda“ väärib terviklikuna hoidmist ja looduslikku ala ei tohi uute ehitistega killustada.
LINNALISTE KESKKONNAMÕJUDE LEEVENDAMINE	3	Männiku pargi ümbruses paikneb mitmeid linna ühiskondliku ja teenindava funktsiooniga hooneid sh kooli hooned, mistõttu on Keila männik oluline osa linna läbivast katkematust rohelisest vööndist, mis on ümbritseva linnaruumiga hästi seotud. Olemasolev roheala on oluline hoonestuse ja parkimisplatside linnaliste keskkonnamõjude tasakaalustamiseks. Roheala on teiste rohealadega seotud ja mitmerindelise haljastusega.

Maakasutus- ja ehitustingimused

ÜLDNÕUDED

Männiku pargi lõunaserval paiknev Vabadussõja mälestusmärk ja Keila algkooli hoone on ajaloomälestisena muinsuskaitse all (reg nr 27085).

Ehitustegevuses tuleb lähtuda *planeerimisseadusest, ehitusseadusest, looduskaitseadusest, muinsuskaitseadusest, linna ehitusmäärusest, linna kehtivast üldplaneeringust, kehtivatest detailplaneeringutest ja teistest ehitustegevust reguleerivatest õigusaktidest.*

ERINÕUDED JA JÄTKUPROJEKTID

1. Keila Männiku parki on uute hoonete ehitamine keelatud, kui kehtestatud detailplaneeringuga pole määratud teisiti. Lubatud on vanade hoonete taastamine ja rekonstrueerimine või restaureerimine ning tungival vajadusel olemasolevatele hoonetele juurdeehituste tegemine.
2. Keila kooli Põhjamaja ja sealsete spordiväljakute ümbruse kohta tuleb koostada terviklik maastikukujundusprojekt. Uute atraktsioonide, funktsioonide ja haljastuse planeerimisel tuleb pehendada üleminekut niidetud murualadelt metsa- ja loodusmaastikule, et saavutada pargi ühtsem ilme ja siduda park ja selle ümbrus üheks tervikuks. Projekti käigus lahendada järgmised teemad:
 - parkimisplatside ja hooldusmahukate muruväljakute parem integreeritus hoone ja ümbritseva alaga, võimalusel kaaluda muru asendamist mitmekesisest puhketegevust võimaldavate haljasaladega (kooliaed, istumisnurgad, mänguplatsid, aiad);
 - lahendada jalakäijate läbimõeldud liikumine;
 - planeerida koolimajaga haakuvaid uusi funktsioone ja puhketegevusi (nt õuesõppeklassid, uisuplats parklasse, mängualad ja seda toetavaid väikevorme ja inventari jne);
 - mõelda läbi sademeveelahendused (võimaluse korral eelistada sademevee ärajuhtimiseks säästlikke lahendusi ja vältida sademevee torustike rajamist kasutades jätkusuutliku sademeveesüsteemi (Sustainable urban Drainage System – SuDS) põhimõtteid;
 - mitmekesistada haljastust elupaigaväärtusest lähtudes (rindelise haljastuse kavandamine muruplatside asemel);
 - projekteerida ümbritsevasse maastikku sobivaid kaasaegse disainiga väikevorme, mänguväljakuinventari ja valgusteid.
3. Männikut tuleks kasutada koolilähedase õueõppe väliklassina, selleks tuleks parki täiendada laanemetsa sinilille alustaimestikule iseloomulikke liikidega. Laiguti ja teeradade servades võib harvendada tihedat põõsarinet ja üleliigset puude järelkasvu. Puudest lagedatel aladel on kasvukohatüüpideks kuiv pärisarurohumaa, madalamal niiske pärisarurohumaa – aladele võib külvata iseloomulikke niidutaimi. Ilumuru võiks olla vaid teede-radade servades ja hoonete lähimümbuses, ka mänguväljakute ümbruses ja foonina pargi lillepeenardele. Mujal lagedatel aladel ja puude varjus tuleks rajada/ hoida niidumuru ja niita seda kord aastas. Niidukoosluste rajamisel suureneb värvikirevate liblikate ja kaitsealuste kimalaste arvukus, putukate rohkus annab võimaluse nahkhiirtel ja siilidel rikkalikult toituda. Kõrges rohurindes ja põõsastes saavad pesitseda linnud. Kokkuvõttes aitaks see kaasa elurikkuse suurenemisele. Haljastuse ja rajatiste edasine hoolduskava peab leidma tasakaalu ökoloogilise mitmekesisuse ja kasutajate vajaduste vahel. Tuleb diferentseerida intensiivse hooldusega alad ning looduslikud alad. Vältida lausniitmist- ja/või trimmerdamist.
4. Männiku pargi parkmetsa-alasid tuleb maksimaalselt ja terviklikuna säilitada. Selleks, et park suure kasutuskooormuse all rohkem ei kannataks, tuleks pargis väga täpselt piiritleda alad, kus on inimeste liikumine lubatud ja neile see korraliku infrastruktuuri abil mugavaks tehtud, ning looduslikud alad, kuhu ligipääs on piiratud. Taunida tuleb ehitustegevust niigi suure kasutuskooormusega linnametsas ja vältida parkmetsa-alade killustamist. Uute teede rajamisel tuleb eelistada väljakujunenud teedekoridore, uute objektide rajamisel tuleb eelistada kõrghaljastuseta alasid - pargi funktsionaalset mitmekesisust tõsta teiste pargialade arvelt. Samuti tuleb jälgida, et roheala ei muutuks „ökoloogiliseks lõksuks“ ning säiliks id rohekoridorid suurte looduslike rohealade suunas Lääne-Keilas.
5. Männiku pargis paikneva lauluväljaku rekonstrueerimiseks tuleb korraldada arhitektuurivõistlus.

KEILA LINNA ROHESTRUKTUURI ANALÜÜS

Koostaja OÜ Sfäär Planeeringud

Töö nr: 18_3
Kõide: Seletuskiri
Kuupäev: 22.06.2019
Faili nimi: Keila_rohealade_analuus_2019-06-22.pdf

6. Parandada tuleb Männiku pargi kui „Keila roheline jõe“ osa ühendust Keskpargiga. Säilitada tuleb vähemalt 58 m laiune rohekoridor kohas, kus Männiku park ühineb Keila Terviseradade alaga.